

Chambre des Représentants

Kamer der Volksvertegenwoordigers

14 MAI 1946.

PROPOSITION DE LOI

réglementant la vente à tempérament
d'objets mobiliers.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

En date du 3 octobre 1945, le Sénat a voté une proposition de loi complétant l'article 2 de la loi du 18 août 1887 et l'article 43bis de la loi du 25 mars 1876. Ce projet, qui a été transmis à la Chambre des Représentants le 4 octobre 1945 (Doc. parlem. n° 228, 1944-1945), a pour effet de rendre nulles, dans les ventes à tempérament, toutes mesures d'exécution sur les rémunérations, indemnités ou allocations de chômage des ouvriers, employés et gens de service, autres que celles prévues au Livre V du Code de Procédure Civile. Sont également nulles toutes cessions ou délégations consenties d'avance, sous des modalités qui limitent le droit de défense des acheteurs. En outre, pour les litiges naissant d'un contrat de vente à tempérament, l'action sera de la compétence exclusive du tribunal dans le ressort duquel se trouve le domicile de l'acheteur.

En date du 7 novembre 1945, le Sénat a été saisi d'une seconde proposition de loi, tendant à réprimer certains abus en matière de vente à tempérament. (Doc. parlem. Sénat, n° 103, 1944-1945). Cette proposition est devenue caduque par suite de la dissolution des Chambres.

Ces nouvelles dispositions légales sont donc actuellement soumises, d'une façon incomplète et fragmentaire, à l'examen et à la discussion des deux assemblées. L'intérêt d'une bonne législation exige cependant que les mesures à prendre fassent l'objet d'une loi unique, coordonnant dans un même texte toutes les réformes qui s'imposent.

14 MEI 1946.

WETSVOORSTEL

tot reglementeering van den verkoop,
op afbetaling van roerende voorwerpen.

TOELICHTING

MEVROUWEN, MIJNE HEEREN,

Op 3 October 1945, heeft de Senaat een wetsvoorstel aangenomen tot aanvulling van artikel 2 der wet van 18 Augustus 1887 en van artikel 43bis der wet van 25 Maart 1876. Dit ontwerp, dat op 4 October 1945 aan de Kamer der Volksvertegenwoordigers werd overgemaakt (Parl. Stuk, Kamer n° 228, 1944-1945), heeft tot uitwerking, in de verkoopen op afbetaling, de maatregelen van tenuitvoerlegging volgens een andere rechtspleging dan die van Boek V van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering op het loon, op de vergoeding of werklozensteun van werklieden, bedienden en dienstboden nietig te maken. Is, eveneens, nietig, de op voorhand gedane overdracht of afstand, onder voorwaarden die het recht van verdediging van de koopers beperken. Bovendien zal, voor de geschillen voortvloeiend uit een contract van verkoop op afbetaling, de vordering uitsluitend behooren tot de bevoegdheid van de rechtbank zetelend in het rechtsgebied van de woonplaats van den koper.

Op 7 November 1945, werd bij den Senaat een tweede wetsvoorstel ingediend strekkende tot beteugeling van sommige misbruiken inzake verkoop op afbetaling (Parl. Stuk, Senaat, n° 103, 1944-1945). Ten gevolge van de ontbinding van de Kamers is dit voorstel vervallen.

Die nieuwe wettelijke bepalingen worden dus thans, op een onvolledige en fragmentarische wijze, aan de twee vergaderingen voor onderzoek en behandeling voorgelegd. In het belang van een goede wetgeving, is het nochtans noodzakelijk, dat de te nemen maatregelen het voorwerp uitmaken van één enkele wet, waarbij al de hervormingen

Au surplus, la répression des abus ne doit pas avoir pour conséquence d'entraver ou de rendre impossible la pratique normale du système de la vente à tempérament qui a pris, depuis plusieurs années, une importance considérable dans l'économie mondiale. En Belgique, cette importance a été évaluée à 2 milliards de francs pour l'année 1939.

Il va sans dire qu'une activité de ce genre a donné lieu à des critiques, parfois justifiées. Il faut en attribuer la cause au fait que la Belgique est un des rares pays qui ne possède aucune législation en la matière, si ce n'est l'arrêté n° 41 du 15 décembre 1934, réglementant la vente à tempérament des valeurs à lot.

Il serait téméraire et injuste de discréditer la vente à tempérament dans son principe, mais il importe qu'une réglementation intervienne pour déterminer d'une façon précise et équitable les droits et les obligations des parties en cause. C'est là le but de la présente proposition de loi.

L'article premier donne la définition de la vente à tempérament, qui constitue un contrat « *sui generis* » dont il importe de préciser les conditions et les modalités.

L'article 2 limite le champ d'application de la loi. La vente à tempérament se pratique dans les domaines les plus divers et ne se borne pas à de petites opérations d'ordre domestique. Toutefois, les abus possibles ne se manifestent qu'à l'occasion d'opérations de ce genre et ce par suite de l'ignorance ou du manque de discernement de l'acheteur. Il suffit donc de protéger cette catégorie d'acheteurs et de laisser, en matière de crédits plus importants ou d'ordre commercial, jouer le principe fondamental de la liberté des conventions. Il serait à la fois inutile et dangereux de légiférer en faveur de contractants qui sont parfaitement en mesure de comprendre la portée de leurs engagements et de défendre leurs intérêts.

L'article 3 protège l'acheteur contre la tendance qu'il pourrait avoir à s'engager d'une façon inconsidérée, en se laissant tenter par la modicité des termes. C'est pourquoi, toute vente à tempérament soumise à la présente proposition de loi, doit obligatoirement faire l'objet d'un écrit faisant apparaître, sans équivoque, l'étendue des obligations de l'acheteur et les charges du crédit qu'il sollicite.

Une sanction est prévue contre le vendeur qui ne se soumettrait pas aux règles de loyauté prévues par l'article 3.

L'article 4 prévoit l'obligation pour l'acheteur de payer un acompte important à l'origine de l'opération.

die zich opdringen in één tekst worden samengeordend. Bovendien, mag de beteugeling van de misbruiken niet tot gevolg hebben, de normale toepassing van het systeem van den verkoop op afbetaling dat, sedert verscheidene jaren, een belangrijke rol speelt in de wereldeconomie, te belemmeren of onmogelijk te maken. In België, werd de omvang van die verrichtingen, voor het jaar 1939, op ongeveer 2 milliard frank geschat.

Het spreekt van zelf, dat dergelijke handelsverrichtingen aanleiding hebben gegeven tot soms gewettigde kritiek. De oorzaak daarvan moet worden gezocht in het feit, dat België een van de weinige landen is, dat geen enkele wetgeving bezit op dat gebied, tenzij het besluit n° 41 van 15 December 1934, tot reglementeering van den verkoop op afbetaling van premieëffecten.

Het zou gewaagd en onrechtvaardig zijn het beginsel van den verkoop op afbetaling in diskrediet te brengen. Maar het is van belang, dat een reglementeering worde uitgevaardigd, om op nauwkeurige en rechtvaardige wijze de rechten en de verplichtingen van de betrokken partijen te bepalen. Dit is het doel van onderhavig wetsvoorstel.

Artikel één geeft de bepaling van den verkoop op afbetaling, dat een contract is « *sui generis* », waarvan de voorwaarden en modaliteiten nauwkeurig moeten worden omschreven.

Artikel 2 beperkt het toepassingsgebied van de wet. Van den verkoop op afbetaling wordt gebruik gemaakt op de meest verschillende gebieden en hij blijft niet bepaald tot kleine huishoudelijke verrichtingen. De mogelijke misbruiken komen, evenwel, slechts aan het licht bij gelegenheid van verrichtingen van dien aard en dit tengevolge van de onwetendheid en van het gebrek aan doorzicht van den koper. Het volstaat dus die categorie van koopers te beschermen en, in belangrijker kredietzaken of in kredietzaken van commerciële aard, vrij spel te laten aan het grondbeginsel van de vrijheid der overeenkomsten. Het zou nutteloos en tevens gevaarlijk zijn, wetten te maken ten gunste van contractanten die volkomen in staat zijn de beteekenis van hun verbintenissen te begrijpen en hun belangen te verdedigen.

Artikel 3 beschermt den koper tegen de neiging zich op onbezonnen wijze te verbinden door zich te laten in verzoeking brengen door de geringe aflossingsbedragen. Dit is de reden waarom elke aan onderhavige wet onderworpen verkoop op afbetaling, verplicht het voorwerp moet uitmaken van een geschreven overeenkomst waaruit, zonder dubbelzinnigheid, de draagwijdte blijkt van de verplichtingen van den koper en van de lasten van het krediet dat hij vraagt.

Tegen den verkoper die zich niet mocht onderwerpen aan de regels van rechtschapenheid, bij artikel 3 voorzien, is een sanctie voorzien.

Artikel 4 voorziet de verplichting, voor den koper, een belangrijk voorschot op afbetaling te betalen bij de afsluiting van de verrichting.

Cette mesure évitera les achats inconsidérés que pourraient faire des personnes ne disposant que d'un faible pouvoir d'achat.

L'article 5 prévoit la possibilité pour le vendeur de se réserver la propriété de l'objet vendu jusqu'à complet paiement du prix.

La Cour de Cassation a reconnu la validité de cette clause entre parties contractantes. A juste titre d'ailleurs, étant donné que l'acheteur a la jouissance de l'objet avant qu'il n'en ait payé intégralement le prix. Toute décision contraire ne ferait que favoriser le débiteur de mauvaise foi.

Il n'est pas admissible que l'acheteur, à la faveur d'un véritable détournement, puisse valablement réaliser la chose qui ne lui appartient pas encore. Il n'est pas admissible non plus que cette chose puisse servir à accroître le gage général de ses créanciers.

Il est nécessaire, par principe d'équité, de dire que la réserve de propriété sera opposable aux tiers, moyennant la formalité de la transcription du contrat.

Les articles 6 et 7 tendent à mettre fin à certaines critiques et donnent au débiteur malheureux toutes garanties contre les agissements arbitraires de son créancier.

L'article 8 a pour but d'éviter le recours immodéré à la pratique de la cession de salaire.

Il ne faut pas qu'un créancier puisse, à la faveur d'une défaillance passagère, obtenir un règlement anticipatif. Il est peut-être opportun de faire remarquer ici que la loi du 18 août 1887 donne lieu à de justes critiques, puisqu'elle permet, par le cumul, de prélever jusque $\frac{3}{5}$ des salaires et appointements. Cette question, cependant, ne concerne pas uniquement la vente à tempérament. Disons également qu'il est inadmissible que les retenues faites par l'employeur, tant en vertu d'une cession que d'une saisie, ne jouissent pas du privilège attaché aux salaires et appointements.

L'article 9 tend à assainir les moyens de publicité adoptés en matière de vente à tempérament.

L'article 10 prévoit les conditions d'intervention des organismes de financement.

L'adoption de la présente proposition de loi aura pour effet de rendre plus loyales et plus équitables les relations des parties en cause, en déterminant d'une manière précise les droits et obligations de chacune d'elles. Elle répond à un véritable besoin, au moment où, en vue de la

Door dien maatregel zullen de gebeurlijke onbezonnen aankopen worden vermeden door personen die slechts over een geringe koopkracht beschikken.

Artikel 5 voorziet de mogelijkheid voor den verkoooper te bedingen, dat het verkochte voorwerp zijn eigendom blijft tot volledige betaling van den prijs.

Het Hof van Verbreking heeft de geldigheid van dit beding tusschen contracteerende partijen erkend. Terecht overigens, in aanmerking genomen, dat de koper het genot heeft van het voorwerp, vooraleer hij den prijs ervan volledig heeft betaald. Elke tegenovergestelde beslissing zou slechts den schuldenaar te kwader trouw begunstigen.

Het is niet aan te nemen, dat de koper, onder begunstiging van een werkelijke verduistering, op geldige wijze, de zaak die hem nog niet toebehoort zou kunnen te gelde maken. Het is ook niet aan te nemen, dat die zaak het pand, in zijn geheel, van zijn schuldeischers zou kunnen doen aangroeien.

Het is, omwille van de rechtvaardigheid, noodig te zeggen, dat het voorbehoud van eigendom tegen derden zal kunnen worden ingeroepen, mits het vervullen van de formaliteit van overschrijving van het contract.

De artikelen 6 en 7 strekken er toe zekere kritieken te ontzenuwen en geven aan den ongelukkigen schuldenaar alle waarborgen tegen het willekeurig optreden van zijn schuldeischer.

Artikel 8 heeft ten doel te vermijden, dat men te veel zijn toevlucht zou nemen tot den afstand van loon.

Het mag niet zijn, dat een schuldeischer, onder begunstiging van een voorbijgaande niet-nakoming van het contract, een regeling door voorafneming zou kunnen bekomen. Het is misschien gepast er op te wijzen, dat de wet van 18 Augustus 1887 aanleiding geeft tot gewettigde kritiek, vermits zij toelaat, door de samenvoeging, tot $\frac{3}{5}$ van de loonen en wedden vooraf te nemen. Die kwestie betreft nochtans niet alleen den verkoop op afbetaling. Zeggen wij eveneens, dat het onaannemelijk is, dat de door den werkgever gedane afhoudingen, zoowel krachtens een afstand als krachtens een inbeslagneming, niet het voorrecht verbonden aan de loonen en wedden genieten.

Artikel 9 heeft ten doel, de gezondmaking van de reclamemiddelen die, inzake verkoop op afbetaling, worden gebruikt.

Artikel 10 voorziet de voorwaarden van tusschenkomst van financieringsorganismen.

De aanneming van dit wetsvoorstel zal tot gevolg hebben de betrekkingen tusschen de betrokken partijen op een eerlijker en billijker grondslag te vestigen, door het nauwkeurig bepalen van de rechten en verplichtingen van elk der partijen. Dit voorstel beantwoordt aan een

reconstitution des foyers, il importe de donner aux masses laborieuses le pouvoir d'achat qui leur fait défaut.

werkelijke behoefte, op dit oogenblik, nu het van zoo groot belang is, met het oog op de wedersamenstelling van haar have, aan de werkende klasse de koopkracht te schenken die haar ontbreekt.

Charles JANSSENS.

PROPOSITION DE LOI

ARTICLE PREMIER.

On entend par vente à tempérament la convention par laquelle un vendeur met un acheteur en possession d'un objet, payable par paiements échelonnés, appelés « termes ».

ART. 2.

La présente loi réglemeute uniquement la vente à tempérament d'objets mobiliers dont le prix au comptant ne dépasse pas 5.000 francs. Ne sont pas soumis à cette réglementation les achats effectués dans un but professionnel ou commercial.

ART. 3.

Toute vente à tempérament soumise à la présente loi doit être constatée par un écrit, qui mentionne obligatoirement :

- 1° l'identification de l'objet vendu;
- 2° le prix au comptant de cet objet;
- 3° la majoration due pour tous intérêts, commissions et frais généralement quelconques;
- 4° le prix total de la vente à tempérament;
- 5° le montant du premier acompte payé;
- 6° le montant du solde restant dû;
- 7° le nombre de termes, le montant de chacun d'eux et la date de leur échéance.

Tout contrat qui ne satisferait pas à ces dispositions ne sortira ses effets qu'à concurrence du prix de vente au comptant.

ART. 4.

Le montant de l'acompte prévu au 4° de l'article 3 ne pourra être inférieur à 20 % du prix de la vente au comptant.

ART. 5.

Le vendeur peut, dans le contrat, se réserver la propriété de l'objet vendu à tempérament jusqu'à complet

WETSVOORSTEL

EERSTE ARTIKEL.

Onder verkoop op afbetaling verstaat men de overeenkomst waardoor een verkoper een koper in het bezit stelt van een voorwerp, betaalbaar door regelmatige betalingen, « termijnen » genoemd.

ART. 2.

Deze wet regelt alleen den verkoop op afbetaling van roerende voorwerpen waarvan de prijs tegen kontant 5.000 frank niet overschrijdt. Zijn aan deze reglementeering niet onderworpen, de aankopen die gedaan worden met een handelsdoel of met het oog op het uitoefenen van een beroep.

ART. 3.

Elke aan deze wet onderworpen verkoop op afbetaling moet worden vastgesteld door een geschrift, dat verplicht zal vermelden :

- 1° de vereenzelviging van het verkochte voorwerp;
- 2° den prijs van verkoop tegen kontant van dit voorwerp;
- 3° de prijsverhooging verschuldigd voor alle interesten, commissieloonen en andere algemeene kosten;
- 4° den totalen verkoopprijs op afbetaling;
- 5° het bedrag van het eerste betaalde voorschot op afbetaling;
- 6° het bedrag van het saldo, dat verschuldigd blijft;
- 7° het aantal termijnen, het bedrag van elk er van en den datum van hun vervaldag.

Ieder contract, dat niet aan die bepalingen mocht voldoen, heeft slechts uitwerking naar rato van den prijs van verkoop tegen kontant.

ART. 4.

Het bedrag van het onder 4° van artikel 3 voorziene voorschot op afbetaling mag niet lager zijn dan 20 % van den prijs van verkoop tegen kontant.

ART. 5.

De verkoper mag zich, in het contract, den eigendom voorbehouden van het op afbetaling verkocht voorwerp.

paiement du prix total. Cette réserve de propriété ne sera opposable aux tiers que moyennant transcription du contrat, dans le mois de sa date, dans un registre à ce destiné, tenu au Greffe du Tribunal de Commerce du domicile de l'acheteur, ou de l'endroit où la chose vendue doit être livrée.

La transcription ne produit ses effets que pendant cinq ans. Il sera payé au Greffe, pour chaque transcription, un droit fixe de 20 francs, et, pour chaque radiation de transcription, un droit fixe de 10 francs.

ART. 6.

Le contrat ne peut être résilié, pour cause de non-paiement du prix, que si l'acheteur, en retard de payer au moins deux termes échus ou 1/10e du prix au comptant, n'a pas exécuté ses obligations quinze jours après une mise en demeure par lettre recommandée ou par exploit d'huissier.

Jusqu'à la date effective de la reprise éventuelle de l'objet par le vendeur, les termes échus restent dus à celui-ci.

ART. 7.

En cas de reprise de l'objet, le débiteur pourra, dans les quinze jours de la reprise, si elle est faite entre ses mains, ou de sa notification par lettre recommandée ou par exploit d'huissier, si elle est faite entre les mains d'un tiers, reprendre possession de l'objet, moyennant le paiement intégral du solde en principal, accessoires et frais.

Pour autant que ce solde ne dépasse pas 50 % du prix initial à tempérament, le débiteur pourra exiger, dans les mêmes délais que ci-dessus et par lettre recommandée, que l'objet soit mis en vente dans la forme des ventes publiques.

Le montant de l'adjudication, moins les frais de la vente, viendra, à due concurrence, en déduction du solde en principal, accessoires et frais.

ART. 8.

L'article 2 de la loi du 18 août 1887 est complété comme suit : « En matière de vente à tempérament, les effets d'une cession de salaires ou d'appointements sont limités au montant de chaque terme prévu et ce, au fur et à mesure des échéances, sauf en ce qui concerne les termes échus et les frais. »

ART. 9.

Toute indication de prix, dans une vente à tempérament, doit mentionner, en ordre principal et de manière non équivoque, le montant du prix de vente au comptant.

tot volledige betaling van den totalen prijs. Dit voorbehoud van eigendom kan slechts tegen derden worden ingeroepen, mits overschrijving van het contract, binnen de maand van zijn dagteekening, in een daartoe bestemd register, gehouden op de Griffie van de Rechtbank van Koophandel van de woonplaats van den koper of van de plaats waar de verkochte zaak moet geleverd worden.

De overschrijving is slechts gedurende 5 jaar van kracht. Aan de Griffie zal, voor elke overschrijving, een vast recht van 20 frank worden betaald en, voor elke schrapping van overschrijving, een vast recht van 10 frank.

ART. 6.

Het contract mag, wegens niet betaling van den prijs, slechts verbroken worden, indien de koper wanbetaler is van ten minste twee vervallen termijnen of 1/10^e van den prijs van verkoop tegen kontant en aan zijn verplichtingen niet heeft voldaan vijftien dagen na een aanmaning bij aangeteekenden brief of bij deurwaardersexploot.

De vervallen termijnen blijven aan den verkooper verschuldigd tot op den werkelijken datum van de gebeurlijke terugneming door dezen van het voorwerp.

ART. 7.

In geval van terugneming van het voorwerp, kan de schuldenaar er terug bezit van nemen, binnen vijftien dagen van de terugneming, indien deze in zijn handen gebeurde, of van haar beteekening bij aangeteekenden brief of bij deurwaardersexploot, indien zij in handen van derden gebeurde, mits geheele betaling van het saldo in hoofdsom, bijzaken en kosten.

Voor zoover dit saldo 50 % van den aanvankelijken prijs op afbetaling niet overschrijdt, kan de schuldenaar eischen, binnen dezelfde hierboven voorziene termijnen en bij aangeteekenden brief, dat het voorwerp wordt te koop gesteld volgens de vormen van den openbaren verkoop.

Het bedrag van de toewijzing, verminderd met de kosten van den verkoop, komt tot het verschuldigd beloop, in mindering van het saldo in hoofdsom, bijzaken en kosten.

ART. 8.

Artikel 2 der wet van 18 Augustus 1887 wordt aangevuld als volgt : « Inzake verkoop op afbetaling, zijn de uitwerkselen van een afstand van loonen of wedden beperkt tot het bedrag van elken voorzienen termijn en dit naar gelang van de vervaldagen, behalve wat de vervallen termijnen en de kosten betreft. »

ART. 9.

Bij een verkoop op afbetaling, moet elke aanduiding van den prijs, in hoofdzaak en op ondubbelzinnige wijze, het bedrag van den prijs van verkoop tegen kontant vermelden.

ART. 10.

Les parties contractantes peuvent convenir de la cession à des tiers de tous les droits et actions du vendeur, nés de leur convention. Toutefois, sauf stipulation contraire, les obligations relatives à l'objet vendu restent à charge du vendeur. Dans ce cas, les contestations qui concernent l'objet ne peuvent préjudicier aux droits du cessionnaire, sauf recours de l'acheteur contre le vendeur. Il n'est, pas dérogé au droit commun et à la liberté pour le cessionnaire de céder ses droits à des tiers.

ART. 10.

De contracteerende partijen mogen overeenkomen over den afstand aan derden van al de rechten en vorderingen van den verkooper, die uit hun overeenkomst voortvloeien. De verplichtingen betreffende het verkochte voorwerp blijven, evenwel, behoudens tegenbeding, ten laste van den verkooper. In dit geval, kunnen de betwistingen betreffende het voorwerp de rechten van den overnemer niet benadeelen, behoudens het verhaal van den kooper tegen den verkooper. Er wordt niet afgeweken van het gemeen recht en van de vrijheid voor den overnemer zijn rechten aan derden af te staan.

Charles JANSSENS,
Leo MUNDELEER,
J. DISCRY,
L. MEYSMANS,
F. JACQUEMOTTE.
